

»Romae nutriri mihi contingit atque doceri« seu annus academicus in aedibus academiae c.n. *Vivarium Novum* strictim percursus.

His prorsus verbis Horatianis mihi scribenti perquam commode parvam hanc $\mu\eta\eta\mu\sigma\acute{o}\nu\eta\gamma$ nominare visum est qua in re non modo poetam Venusinum secutus, verum etiam tot et tales praeclaros Croatae gentis scriptores qui quidem multa per saecula et hominum aetates Romam tum ad litteras humanas, tum vero ad ceterorum generum studia perscrutanda et quasi ex fonte quodam iugi haurienda praecipue sese conferebant.

Id quidem, ut eis olim, nunc mihi feliciter contigit, quod numquam opinatus eram, ut unius anni spatio poter flavi Tiberis fierem, illa, inquam, in Urbe, qua *Sol*, ut memoratus ait poeta, *nihil posset visere maius*. Quae cum ita sint, exiguum de hac Academia, ubi alumnus versatus sum, mentionem facere expedit paucisque ea, quae facta sint vel quomodo, perstringere.

Mense igitur Octobri ineunte omnes, qui iam antea per litteras invitatorias accepti erant, iter Romam suscipere oportebat. Neque sine negotio factum est ut alumni, parentibus propinquisque relictis, in Ausoniae fines discendi causa proficiscerentur quod, etiamsi quibusdam gravis subdifficilisque videretur, in fine fuisse operae pretium omnibus satis constat. Primis itaque diebus peractis, cum adhuc discipuli adfutura ex toto ferme terrarum orbe congregarentur, in campo amplissimo latissimoque nostro, qui multorum generum arboribus circumdatus necnon diligenter cultus occidentali in parte Romae cernitur, colloquia nostra prima proferebamus, balbutientes nempe omnes quia neque illuc venimus litterarum notione imbuti, nedum peritia Latinae linguae adeo praediti ut biduo triduove quadam sine difficultate inter nos loqueremur. Quomodo, dicet quispiam, fieri potuit ut iuvenes, hac nostra tempestate, qua litterae bonae earumque studium a multis despiciuntur, hisce litteris alacri animo incumbere statuerent? De his rebus responsum et cogitationem, benevole lector, proximis in sententiis leges.

Intra circiter unam hebdomadam, numero discipulorum expleto, omnes amicitias primas colebamus, Latinisque verbis sermocinantes (neque aliter fieri potuit), nosmet ipsos ad studia praeparare coepimus. Adde huc quod ex omnibus terris continentibus (quarum Africa non est in numero) aderant discipuli quorum civitates haec sunt: Res publica Bohemica, Chilia, Batavia, Belgium, Germania, Italia, Mexicum, Brasilia,

Civitates Foederatae Americae Septentrionalis, Hispania (et Catalonia), Gallia, Lusitania, Australia, Hungaria, Britannia (et Caledonia), Canada, Croatia. Miraris, certus sum, multifarium discipulorum numerum inter quos congregatos nulla iam exstant nationum confinia *quoniam terminos nostrae civitatis cum sole metimur*. Nul- lum igitur nobis ad colloquendum aderat obstaculum.

Nonis itaque Octobribus orationeque aditali ab Aloisio Miraglia, Academiae, quam supra memoravi, rectore ac conditore sollemni more habita, scholae recitari coeptae sunt, quā in re exsequendā nulla praeter Latinam Graecamque lingua adhibebatur. Quarum scholarum nomina et argumenta ordine digesta haec sunt:

- Rudimenta linguae Latinae
- Lingua Graeca
- Litterae Latinae antiquiores
- Litterae Latinae recentiores
- Ars Latine scribendi
- Philosophia antiqua
- Res gestae Romanorum
- Carmina Latina
- Litterae Graecae (seminarium optivum)
- Saturae Horatii (seminarium optivum)
- Litterae Latinae mediaevales (seminarium optivum)

Cum quidem nomina tam diligenter exposita sint, nihil impedit quominus id, quod singulae tractent, ordine numeroque observato, summis saltem digitis attingamus. Scholam, quae *Rudimenta linguae Latinae* dicitur, tironibus eius linguae imprimis destinata, primam notitiam discentibus ferre oportet quibus aut nulla aut perexigua Latinitatis notio augenda est. Sequitur ut de schola *Linguae Graecae* nonnihil dicamus quae, quod ad crebritatem attinet, prope tenet palmam. Qua in schola a primis rudimentis linguae Atticae incipitur ac, tempore progrediente, ad ampliorem pervenitur cognitionem ita ut ad scriptores ipsos brevissimo temporis spatio pervenire valeamus. Nihil, ut omnibus liquet, lingua nobis opus esset, nisi ea tamquam clave quam primum ad auctores intelligendos uteremur, quod etiam in Academia fit, in scholis *litteris antiquis recentibusque* dedicatis. Cum in altera a Livio Andronico usque ad Petronium scriptores Romani studiose legantur, in altera vero humanistis, qui dicuntur, auriculam opponentes, usque ad renatarum artium tempora pervenire soleamus. *De Arte Latine scribendi* etiam tractamus ea ratione ut discrimina inter genera scribendi variorum scriptorum percipiamus eaque in pensis vernaculis exerceamus. Argumentorum varietas et copia scholis de *philosophia antiqua* augetur et quasi locupletatur, atque ita ut omnes eius disciplinae antea indoctos illa prorsus vel maxime ad remotas sententias cogitataque inspiret. Historiae item, uti *vitae magistratae*, satis temporis tribuimus, inde a primordiis Urbis ad imperium labentem usque disputantes, totaque Romanorum gesta amplectimur. Ipsi itaque Romani, quippe ad

canendum proclivi, scholis *carminum Latinorum* peculiarem dederunt sensum qui nusquam terrarum vel rasissime adhibetur, a nobis vero fere cottidie, cum carminibus illis Latinis, videlicet Catulli, Horatii, Vergilii, Lucretii, nequaquam solito aridoque more utamur, sed omnia ea, modis musicis adhibitis, ut viva canamus.

Praeterea variae acroases atque seminaria statutis temporibus haberi solent quae nonnumquam ipsis discipulis id exigentibus magistri eo diligentius proponunt. Harum rerum argumenta plerumque ex ipsis auctoribus, quorum opera in scholis excuti solent, depromuntur, sed ea mente ut antiquitatem ac litteras, non merae grammaticae, nedum vanarum disputationum causa, cum nostra aetate consociemus, illis vero omissis: *quem numerum Ulixes remigum habuisset*. Itaque fit, volentibus nolentibus nobis, ut coniungere vitam cum litteris valeamus, animos nostros informemus, aliquid ex eis ad communem fructum afferamus.

Haec igitur Academia praeter scholas, ubi doctrina excolimur, vitam etiam iuvenum diligenter sustinere sibi persuasum habet, vel maxime nunc, cum fortuna hominum eorumque bona undique periculis imminentibus circumdentur ut ne gnatis quidem uberrimam eruditionem parentes possint praebere. Ne dicam de terris, ubi vox litterarum iam dudum varias ob causas neglegenter iacet, ruinā oppressa, neque studiis huiusmodi vitam tradere opportunum ducunt.

Dies in aedibus huius Academiae incipit in triclinio, ubi ientaculum hora VIII apponitur, post quod tempus muneribus domesticis (nempe andronibus, conclavibus cubiculisve mundandis) dedicatum est. Hora deinde X matutina prima seminaria optiva recitantur quibus denique peractis ad prandium festinamus. Ubi cibus corpus refectum est, aliquantillum exercere oportet quod in campo lusorio facimus, pedifollio, canistriludio vel ambulando quae omnia iam nobis in more sunt posita. Scholae deinceps obligatoriae (quae singulis diebus ternae sunt) initium habent semperque ad cenam extenduntur quae more solito, i. e. hora IX, fit. Post cenam studia privata colimus variaque colloquia non tantum ad linguam pertinentia, sed etiam ad tempora, in quibus versamur, eaque diligenter cum litteris coniungimus. Ad lectum autem quando proficiscendum sit, ex uniuscuiusque consuetudine pendet, at non serius opportuno aut citius exspectato, quoniam modus mensuraque optima usque servanda est.

Quippe de carminibus pauca supra memoravi deque Musis, quae a nobis libere coluntur, nunc de grege concinentium, qui *Tyrtarion* nuncupatur, verba faciam. Hic quidem grex, licet a iuvenibus constitutus, qui ad poemata Latina aut Graeca cantanda ita sunt animati ut notissima illa carmina utraque lingua conscripta non modo resuscitent, sed totum in terrarum orbem divulgent et proponant. Quod quidem omnino fieri oportere nostris temporibus videtur cum discipuli in scholis metricae artis severe crucientur 'scansionibus' quibusdam quae omnium carminum antiquorum medullitus animam auferunt. Hic autem illi poetae longe alia ratione coluntur quia carmina per modos musicos facile memoriae adhaerent et serius ocios omnes eae locutiones scribendo aut loquendo exhiberi possunt. Casu factum est ut hoc prorsus

anno multi discipulorum quadam notione musicae inbuti in Academia versarentur qua re valde delectati sumus quia et carmina iucundiora reddere licebat cum clavi-chordio, tibia, fidibus tum minoribus tum maioribus exprimerentur.

Nec tamen in nostro praedio dumtaxat versamur, verum etiam amoenissima loca tum Romae, tum aliis in regionibus sita visere solemus. Hoc enim anno in Apuliam iter fecimus necnon in Campaniam, ibidem pauxillum moratis pulcherrima quaeque lustrare nobis evenit. Item, quod ad res extraordinarias attinet, ter quaterve lyceorum discipulos ex Gallia, Rutenia, Batavia, Italia excepimus qui adhuc iuvenes venerunt ut nostram docendi methodum diligentius experirentur.

Sed μηδὲν ἄγαν, monet iam oraculum, ut finem huius symbolae faciamus, quod quamvis nobis videatur difficile, cum de studiis litterarum agatur quae paene ubique conculcantur, squalent, demum inhumane ob incuriam truncantur. Haec rerum condicio iterum iterumque monstrat res esse radicibus mutandas, nobis saltem, quibus humanitas, actis in intima animi parte radicibus, officium potius quam munus ad mercaturam exercendam videtur esse.

Interest tamen ut iuventutem nostram de virtute doceamus quam magna ex parte a veteribus, ex bonis litteris sane, accepimus quamque denique semper auctam nos non augere oportere arbitremur?

Quam ob rem, vos omnes rogo, quicumque munere magistri fungimini ut studiosos iuvenes mittatis illuc ubi litterae mirum in modum oblectamento sunt, ubi virescunt, usque delectant. Et, quoniam hic a prora usque ad puppim haudquaquam res expedite aperta est, ipsi, quos missuri estis, omnia haec non solum firmare, verum etiam pulchriore sermone enarrare possint. Tunc demum, si nostri iuvenes, antiqua sapientia praediti, tempora nova erunt, etiam in bonis erit futura aetas.

Tomislav Mokrović

Festival klasičnih jezika i antičke civilizacije

Split, 21.-23. ožujka 2014.

Povodom obilježavanja četrdeset godina postojanja Hrvatskoga društva klasičnih filologa početkom proljeća ove godina održan je Splitu, mjestu koje je zbog svoje bogate antičke povijesti upravo idealno za takvu prigodu, *Festival klasičnih jezika i antičke civilizacije* koji je okupio nekoliko generacija klasičara, od onih najmlađih do onih u najboljim godinama, iz svih krajeva Republike Hrvatske. Sudjelovalo je čak 16 škola sa svojim programima ili prezentacijama u kojima je svoje umijeće pokazalo dvjestotinjak sudionika. Uz učenike tih škola bili su i njihovi profesori, a pridružio im se i nemali broj kolegica i kolega iz drugih hrvatskih škola i sa sveučilišta.

Festival je održan pod visokim pokroviteljstvom Predsjednika Republike Hrvatske dr. Ive Josipovića koji nažalost nije mogao prisustvovati skupu, ali je zato ondje bila njegova izaslanica, gđa. Zrinka Vrabec Mojzeš koja se, prigodom otvaranja Festivala u svečanoj dvorani Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika, obratila okupljenima te prenijela poruku Predsjednika.

„U vremenu u kojem živimo, kada se često zaboravlja na istinske vrijednosti klasičnog obrazovanja, kao i na antičko naslijeđe na koje se temelji europska, pa i svjetska kultura, Vaše djelovanje od golemog je značaja. Današnje društvo nedovoljno je svjesno tradicije učenja klasičnih jezika koja na tlu Hrvatske traje više od dvije tisuće godina, kao i utjecaja antike na razvoj hrvatske umjetnosti, arhitekture, urbanizma i književnosti.

Stoga sam uvjeren da će ovo okupljanje profesora, učenika i članova vašega Društva dati veliki doprinos očuvanju tradicije na koju smo s pravom ponosni.

U nadi da ćete ovim skupom potaknuti nove generacije na učenje klasičnih jezika, kao i na znanstveno bavljenje antičkom baštinom, koristim priliku da Hrvatskom društvu klasičnih filologa i svim njegovim članovima ovim putem čestitam četrdesetu obljetnicu postojanja.“

Prigodom svečanoga otvorenja Festivala učenici Nadbiskupske klasične gimnazije iz Zagreba izveli su prikaz paljenja olimpijskoga plamena te uprizorili svečanost otvorenja Olimpijskih igara čime su oduševili okupljene, a učenici Privatne klasične gimnazije iz Zagreba, odjeveni u kostime Spartanaca, rimskih senatora i legionara, uručili su izaslanici Predsjednika, gđi. Vrabec Mojzeš, repliku Ahilejeva štita te izveli prvi dio predstave *Sandala sudbine*.